

ОБЩИНА ИСПЕРИХ

***ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ И УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
ЗА ПЕРИОДА 2017-2021 Г.***

април 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

- 1. Въведение*
- 2. Нормативна уредба*
- 3. Анализ на състоянието на системата на предучилищното и училищното образование в община Исперих*
 - 3.1. Анализ на демографски и социални данни*
 - 3.2. Анализ на структурата на общинската система на предучилищното и училищното образование*
 - 3.2.1. Мрежа от детски градини*
 - 3.2.1.1. Анализ на състоянието, капацитета и основните показатели на общинските детски градини*
 - 3.2.1.2. Структура на персонала в детските градини*
 - 3.2.2. Мрежа от училища*
 - 3.2.2.1. Състояние на мрежата*
 - 3.2.2.2. Училищен план-прием*
 - 3.2.2.3. Държавен план-прием*
 - 3.2.2.4. Структура на персонала в училищата на територията на община Исперих*
 - 3.2.2.5. Обединени училища*
 - 3.3. Състояние на материалната база на детските градини и училищата в община Исперих*
 - 3.4. Финансиране на общинските училища и детски градини*
 - 3.5. Здравно обслужване в детските градини и училищата*
 - 3.6. Хранене*
- 4. SWOT анализ*
- 5. Обобщаващи изводи от анализа*
- 6. Визия, стратегическа цел и оперативни цели*
 - 6.1. Визия*
 - 6.2. Стратегическа цел*
 - 6.3. Оперативни цели и дейности за реализиране на Програмата за развитие и управление на предучилищното и училищното образование в община Исперих за периода 2017-2021 г.*
- 7. Механизми за наблюдение и контрол за изпълнението на Програмата*
- 8. Заключение*

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за развитие и управление на предучилищното и училищно образование в община Исперих е разработена въз основа на задълбочен анализ на състоянието на основните показатели на общинската образователна система, като се основава на основните стратегически планове и нормативни документи на Европейския съюз и Република България.

В процеса на събиране на информация, необходима за изготвянето на анализа, се включиха представители на всички заинтересовани страни от общината: служители на Общинска администрация; директори на училища и детски градини, председателят на ПК по „Образование, култура, спорт и туризъм“ на Общински съвет – Исперих, както и председателят на ОБКС на СБУ в гр. Исперих.

Предназначението на Програмата е да анализира и обобщи проблемите в системата на предучилищното и училищното образование в общината, да определи мястото на институциите в системата и насоките за нейното реформиране и развитие за периода 2017-2021 г. при прилагане на разпоредбите на новия Закон за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). Разработването на Програмата цели да се определят приоритетите в развитието на системата на предучилищното и училищното образование в общината, целите и мерките за тяхното реализиране и да се ангажират отговорните за това институции.

Основните ценности и принципи, въз основа на които е разработена Програмата, са следните: гарантиране на равен достъп до образование; осигуряване на качествено образование; създаване условия за разгръщане таланта на всяко дете; създаване на равни възможности за деца от социално уязвими групи; осигуряване на знания и умения за успешна житейска реализация; съответствие на общинската програма с реалните потребности от образование; надграждане върху достиженията и натрупания опит в планирането, управлението и предоставянето на образователните услуги; иновативност и гъвкавост при планираните образователни дейности; изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво с участието на всички заинтересовани страни; законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България.

Програмата за развитие и управление на образователната система в община Исперих за периода 2017–2021 година е своеобразна мултиплицирана част от националния проект за реформиране и модернизирание на образователната система и за осигуряване на качествено образование на всички млади хора в Република България. Тя съдържа идеи и принципи за развитие на образованието в общината и е трайно обвързана с политиките в сферата на икономиката, културата, социалните услуги и здравеопазването.

2. НОРМАТИВНА УРЕДБА

Програмата се основава и на приоритетите, целите и стандартите, заложените в основните стратегически документи, действащи в момента:

- Стратегия „Европа 2020“;
- Националната програма за развитие „България 2020“;
- Национална стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020);
- Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 г.;
- Национална стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020);
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020);
- Стратегията за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015-2020 г.;
- Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014-2020);
- Регионален план за развитие на Северен централен район 2014 – 2020 г.;
- Стратегия за развитие на област Разград (2014 – 2020 г.);
- Стратегия за интегриране на ромите в област Разград (2012 – 2020 г.);
- Стратегия за развитие на социалните услуги в област Разград (2016 - 2020 г.);
- Стратегия за развитие на община Исперих (2014 – 2020 г.);
- Стратегия за интегриране на ромите в община Исперих (2012 – 2020 г.);
- Стратегия за развитие на социалните услуги в община Исперих (2016 - 2020 г.);
- План за младежта в община Исперих (2017 г.);
- Общинска програма за закрила на детето на община Исперих (2017 г.).

3. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЩИНА ИСПЕРИХ

3.1. Анализ на демографски и социални данни

В резултат от социално-икономическите проблеми в развитието на страната динамиката на населението през последните години се характеризира с негативни демографски тенденции. Аналогично на тенденциите в страната населението в общината също намалява. Наблюдава се отрицателен естествен и механичен прираст; тенденция на застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура – продължаващ процес на демографско застаряване, изразен в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече години; прогресивно намаляване относителния дял на лицата в трудоспособна възраст.

Таблица 1: Население на възраст от 0 до 19 г. в община Исперих по възрастови групи (в навършени години) по данни от преброяването през 2011 г.

Общо население	0-4 г.	5-9 г.	10-14 г.	15-19 г.	Общо деца и младежи 0-19 г.	% на деца и младежи /0-19 г./ от общото население
22 692	1 078	1 140	1 208	1 533	4 959	21,85

Източник: НСИ

Таблица 2: Естествено движение на населението през 2015 г. в община Исперих.

Живородени			Умрели			Естествен прираст		
всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
171	85	86	316	172	144	-145	-87	-58

Източник: НСИ

Тази тенденция оказва непосредствено влияние върху образователната система в общината. Негативните демографски процеси водят към бързо намаляване на броя на учениците, респективно и този на учителите. Намаляването на броя на децата в училищна възраст води до нужда от оптимизиране на предучилищната и училищната мрежа, реорганизация на групите и/ паралелките и педагогическия състав.

3.2. Анализ на структурата на общинската система на предучилищното и училищното образование

На територията на община Исперих функционира образователна инфраструктура, която включва институции на предучилищното обучение, общо, профилирано и професионално образование.

Таблица 3: Система на предучилищното и училищното образование на територията на община Исперих

Вид	Брой	Статут
Детски градини (ДГ)	21	общински
Основни училища (ОУ)	7	общински
Профилирана гимназия	1	общинска
Професионална гимназия	1	общинска

През учебната 2016/2017 г. на територията на община Исперих функционират 9 общински училища – две средни, които се намират в града, и седем основни – 2 от които са

в града, а останалите 5 по селата, 21 детски градини – 4 в града и 17 по селата. Една от градските градини е с яслени групи, а в училището в с. Подайва има и подготвителна група.

Отрицателната демографска статистика обаче води до съществуването на групи/паралелки с минимален и под минималния брой деца/ученици.

3.2.1. Мрежа от детски градини

3.2.1.1. Анализ на състоянието, капацитета и основните показатели на общинските детски градини

Отчитайки средногодишното намаляване на броя на децата, наличният капацитет на детските градини и обхвата на децата, наличната база е достатъчна за пълното обхващане на желаещите да посещават детска градина деца за периода 2017-2021 г.

Таблица 4: Брой деца, места, педагогически персонал и групи в детските градини от 2010/2011 до 2016/2017 учебна година

Учебна година	Детски градини	Деца		Педагогически персонал		Детски групи
		Общо	В т. ч. момичета	Общо	В т. ч. детски учители	
2010/2011	24	814	375	89	87	42
2011/2012	24	841	400	90	87	43
2012/2013	24	842	384	89	87	42
2013/2014	24	835	380	90	88	42
2014/2015	24	833	383	87	85	42
2015/2016	24	761	349	87	83	42
2016/2017	21	778	375	78	73	39

Източник: НСИ

Пълняемостта и натовареността на отделните групи и детски градини е различна. Някои надвишават 100%, а други не могат да ги достигнат.

Таблица 5: Детски градини в община Исперих – брой деца (вкл. деца със СОП) през учебната 2016/2017 г.

№	Населено място	ДГ	Брой деца					
			3-4-годишни		5-7-годишни		Общ бр. деца	От тях брой деца със СОП
			Общо	От тях със СОП	Общо	От тях със СОП		
1.	гр. Исперих	„Слънце“	41	0	48	0	89	0

2.	гр. Исперих	„Щастливо детство“	51	0	46	1	97	1
3.	гр. Исперих	„Първи юни“	74	0	52	0	126	0
Яслени групи			59					
4.	гр. Исперих	„Мечо Пух“	47	0	49	0	96	0
5.	с. Делчево	„Детелина“	9	0	7	0	16	0
6.	с. Вазово	„Кокиче“	25	0	12	0	37	0
7.	с. Йонково	„Кокиче“	16	0	9	0	25	0
8.	с. Къпиновци	„Детелина“	6	0	6	0	12	0
9.	с. Лъвино	„Славейче“	8	0	4	0	12	0
10.	с. Свещари	„Радост“	8	0	4	0	12	0
11.	с. Яким Груево	„Осми март“	9	0	7	0	16	0
12.	с. Тодорово	„Братя Грим“	16	0	5	0	21	0
13.	с. Г. Поровец	„Незабравка“	11	0	3	0	14	0
14.	с. Райнино	„Момина сълза“	8	0	5	0	13	0
15.	с. Китанчево	„Щастливо детство“	6	0	9	0	15	0
16.	с. М. Поровец	„Щастливо детство“	13	0	7	0	20	0
17.	с. Лудогорци	„Дора Габе“	8	0	11	0	19	0
18.	с. Ст. селище	„Славейче“	8	0	4	0	12	0
19.	с. Бърдоква	„Ивайло“	9	0	3	0	12	0
20.	с. Подайва	„Радост“	23	0	19	0	42	0
21.	с. Белинци	„Мики Маус“	12	0	1	0	13	0
Общо:			408	0	311	1	778	1

Източник: Списък Образец 2 за учебната 2016-2017 г. към 09.02.2017 г.

За голяма част от детските градини по селата самостоятелното съществуване през следващите учебни години ще се окаже проблемно. Основен проблем за тези градини е малкият брой деца в групите, което налага и допълнителното им финансиране от страна на Общината. Оказва се обаче, че огромна слабост в организацията на тези градини е невъзможността за отделяне на 5-годишните и 6-годишните деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка преди постъпването им в първи клас. С цел осигуряване равен достъп до качествено образование на децата се налага реорганизация и оптимизация на мрежата от детски градини.

Считано от 15.09.2016 г. по предложение на кмета и след решение на Общинския съвет, поради недостатъчна пълняемост на групите, са закрити три детски градини – в с. Печеница, в с. Малко Йонково, в с. Духовец. Децата от тези градини са насочени, както следва: ДГ в с. Тодорово обхваща децата от закритата градина в с. Печеница, които пътуват с училищния автобус на ОУ „Васил Левски“ с. Тодорово; децата от с. Малко Йонково пътуват с училищния автобус на ОУ „Христо Ботев“ с. Лудогорци, до ДГ в с. Йонково, а децата от

закритата детска градина в с. Духовец пътуват до ДГ „Мики Маус“ с. Белинци, с училищния автобус на ОУ „Отец Паисий“ с. Подайва.

Прогнозата за броя на децата през следващите три учебни години за детските градини в населените места на общината е неблагоприятна и предполага оптимизация. Детските градини в по-големите села имат базата и капацитета да приемат децата от тези, които са с минимален брой деца. Подобна реорганизация и оптимизация ще доведе до по-качествено образование. Децата от подготвителните групи ще бъдат отделени в самостоятелни групи, което ще улесни образователно-възпитателния процес и ще го направи по-пълноценен.

Важно е да се осъществява ежемесечен мониторинг от страна на Общината, който да проследява средната месечна посещаемост на децата в детските градини и техния реален брой.

Когато учебната година започне с 14 на брой деца в еднотупна детска градина, се пристъпва към проверка и проследяване на броя на децата за следващите три учебни години. Ако тенденцията е броят на децата през следващите учебни години да е под 13, е необходимо кметът на общината да пристъпи към реорганизация и/или оптимизация. Децата от тези детски градини следва да бъдат насочени към най-близката средишна градина, в която се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца в задължителна предучилищна възраст.

Таблица 6: Брой деца по настоящ адрес и по данни на кметовете по населени места в община Исперих

№	Населено място	Родени деца през годините по настоящ адрес/по данни на кметовете на населените места					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Исперих	78	70	77	71	67	68
2.	Белинци	1/1	1/0	5/2	3/2	0	0
3.	Бърдоква	5/1	1/1	5/2	5/3	3/3	4/4
4.	Вазово	11/8	6/3	6/5	10/9	4/4	6/5
5.	Голям Поровец	3/1	3/1	6/4	6/3	4/0	6/3
6.	Делчево	7/5	6/4	2/0	10/6	6/4	9/5
7.	Драгомъж	5/1	6/2	3/1	4/1	3/1	3/1
8.	Духовец	4/1	4/0	1/0	4/3	1/0	3/0
9.	Йонково	3/3	4/2	3/3	3/1	5/3	2/1
10.	Китанчево	17/1	18/7	22/8	15/4	14/3	17/5
11.	Конево	0	0	1/1	1/1	0	0
12.	Къпиновци	1/1	4/2	4/0	3/1	3/1	4/1
13.	Лудогорци	10/7	7/5	4/3	4/2	4/3	4/4
14.	Лъвино	3/3	6/2	6/3	2/1	3/0	8/5

15.	Малко Йонково	1/1	4/2	4/1	1/0	4/1	0
16.	Малък Поровец	3/2	3/2	8/1	3/0	3/1	2/2
17.	Подайва	15/7	17/9	16/10	18/11	18/14	18/13
18.	Печеница	2/1	1/0	2/1	2/0	2/1	2/0
19.	Райнино	2/2	6/3	5/3	2/1	4/1	1/1
20.	Свещари	2/2	4/3	7/1	5/4	2/1	6/5
21.	Средоселци	3/1	3/1	2/1	4/2	2/0	1/0
22.	Старо селище	3/2	2/2	3/3	3/2	4/2	1/1
23.	Тодорово	7/2	5/2	1/0	4/2	3/2	1/1
24.	Яким Груево	7/5	1/1	4/2	1/1	2/2	5/4

Таблица 7: Прогнозен брой деца за следващите три учебни години

№	Населено място	ДГ	2017/ 2018 учебна година	2018/ 2019 учебна година	2019/ 2020 учебна година
1.	с. Белинци	„Мики Маус“	12	12	11
2.	с. Бърдоква	„Ивайло“	12	12	8
3.	с. Голям Поровец	„Незабравка“	11	11	10
4.	с. Лъвино	„Славейче“	9	17	16
5.	с. Къпиновци	„Детелина“	9	6	10
6.	с. Райнино	„Момина сълза“	7	6	4
7.	с. Свещари	„Радост“	10	14	17
8.	с. Старо селище	„Славейче“	11	10	9
9.	с. Лудогорци	„Дора Габе“	16	14	13
10.	с. Йонково	„Кокиче“	23	19	14
11.	с. Подайва	„Радост“	51	51	47
12.	с. Делчево	„Детелина“	13	13	12
13.	с. Тодорово	„Братя Грим“	19	18	16
14.	с. Китанчево	„Щастливо детство“	18	25	23
15.	с. Яким Груево	„Осми март“	13	15	12
16.	с. М. Поровец	„Щастливо детство“	19	20	15
17.	с. Вазово	„Кокиче“	38	35	31

Забележка: Голяма част от децата в населените места извън общинския център са от етническите малцинства. Високият процент на безработица принуждава техните семейства да търсят препитание извън пределите на селото. Те периодично напускат страната, но не са редки и случаите, в които наблюдаваме вътрешна миграция – родителите започват работа в града и избират да запишат децата си за отглеждане и възпитание в градските детски градини. По данни на директори, за учебните 2015/2016 и

2016/2017 години, броят на децата с адресна регистрация по селата, които са посещавали детска градина в града, е, както следва:

2015/2016	ДГ „Слънце“	ДГ „Мечо Пух“	ДГ „Първи юни“	ДГ „Щастливо детство“	Общо
с. Китанчево	9	5	5	6	25
с. Вазово		4			4
с. Драгомъж	1	2		6	9
с. Къпиновци		2	1		3
с. Райнино		1			1
с. Лъвино	1	1	3		5
с. М. Поровец			1		1
с. Подайва	2	2	5		9
с. Тодорово		1	3		4
с. Г. Поровец	1		1		2
с. Делчево	1		3		4
с. Белинци			1		1
с. Свещари			2		2
с. Ст. селище			1		1
с. Яким Груево	1				1
с. Средоселци	1				1
с. Духовец				1	1

2016/2017	ДГ „Слънце“	ДГ „Мечо Пух“	ДГ „Първи юни“	ДГ „Щастливо детство“	Общо
с. Китанчево	14	3	4	3	24
с. Вазово		8			8
с. Драгомъж		2		3	5
с. Къпиновци	4	2			6
с. Райнино		3			3
с. Лъвино	2	1	7		10
с. М. Поровец		2			2
с. Подайва	3	2	4		9
с. Тодорово		1	2		3
с. Свещари		1	3		4
с. М. Йонково		1			1
с. Г. Поровец	2		1		3
с. Делчево	2		1		3
с. Белинци	1		3		4

с. Средоселци	1			1	2
с. Яким Груево	1				1
с. Духовец				2	2

Въпреки усилията от страна на Общината и на директорите, всяка година извън системата на предучилищното възпитание остават необхванати около 2% от децата, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка. Те са предимно от ромската етническа общност, в която образованието не се признава като ценност, а родителите са незаинтересовани и демотивирани. Според ЗПУО, влязъл в сила на 01.08.016 г., родителите имат задължението да осигуряват редовното присъствие на детето в задължителното предучилищно образование, в противен случай ще бъдат санкционирани с глоба. Оказва се обаче, че бедността и niskият социален статус са друга сериозна причина децата от тези семейства да не посещават детска градина. В подобни случаи санкцията обезсмисля своето значение. Затова е необходимо да се създаде и ефективен механизъм за проследяване на децата, подлежащи на задължително предучилищно образование и да се осъществява мониторинг, чрез който родителите да осъзнаят важността на учебно-възпитателния процес. С оглед пълноценното участие на децата, които нямат „равен старт“, в образователно-възпитателния процес, е необходимо за тях да се полагат специални грижи.

3.2.1.2. Структура на персонала в детските градини

Общият брой на персонала, зает в общинските детски градини към 09.02.2017 г., е 176 души – от които 78 души педагогически персонал. 92% от педагогическия персонал притежава необходимата професионална квалификация и необходимия опит. 51% от общия брой учители в детските градини в общината е на възраст до 50 години, което означава, че през следващите години ще се увеличава нуждата от млади педагогически кадри.

Таблица 8: Детски градини в община Исперих – брой персонал (педагогически – и непедагогически) през учебната 2016/2017 г.

№	Населено място	ДГ	Брой персонал			
			Педагогически			Непедагогически персонал
			Учители	В т. ч. неспособни учители	Други (по чл. 211, ал. 2 от ЗПУО)	
1.	гр. Исперих	„Слънце“	9	0	0	8

2.	гр. Исперих	„Щастливо детство“	8	0	0	8
3.	гр. Исперих	„Първи юни“	15	0	0	33
4.	гр. Исперих	„Мечо Пух“	9	0	0	9
5.	с. Делчево	„Детелина“	2	1	0	2
6.	с. Вазово	„Кокиче“	4	0	0	4
7.	с. Йонково	„Кокиче“	2	0	0	2
8.	с. Къпиновци	„Детелина“	2	0	0	2
9.	с. Лъвино	„Славейче“	2	0	0	2
10.	с. Свещари	„Радост“	2	0	0	2
11.	с. Яким Груево	„Осми март“	2	0	0	2
12.	с. Тодорово	„Братя Грим“	2	0	0	2
13.	с. Г. Поровец	„Незабравка“	2	0	0	2
14.	с. Райнино	„Момина сълза“	2	1	0	2
15.	с. Китанчево	„Щастливо детство“	2	1	0	2
16.	с. М. Поровец	„Щастливо детство“	1	0	0	2
17.	с. Лудогорци	„Дора Габе“	2	1	0	2
18.	с. Ст. селище	„Славейче“	2	1	0	2
19.	с. Бърдоква	„Ивайло“	2	1	0	2
20.	с. Подайва	„Радост“	4	0	0	5
21.	с. Белинци	„Мики Маус“	2	0	0	2
		Общо:	78	6	0	97

Източник: Списък Образец 2 за учебната 2016-2017 г. към 09.02.2017 г.

Таблица 9: Квалификация и възрастов състав на педагогическия персонал в детските градини за учебната 2016/2017 г.

ДГ	По щат									Възрастова структура			
	Общо/ бр.	Педагогически персонал			ПКС					до 35 год.	от 35 год. до 50 год.	от 51 год. до 60 год.	над 60 год.
		магис тър	бакала вър	професи онален бакала вър	I	II	III	IV	V				
ДГ „Щастливо детство“ гр.Исперих	8	4	4	0				3	1	2	4	2	
ДГ „Мечо Пух“ гр.Исперих	9	6	2	1				3	2	2	2	3	2
ДГ „Първи Юни“ гр.Исперих	15	10	3	2			1	6	4	3	4	7	1
ДГ „Слънце“ гр.Исперих	9	3	3	3		1		5	1	2	1	3	3
ДГ „Незабравка“ с.Голям Поровец	2		1	1				2					2
ДГ „Дора Габе“ с.Лудогорци	1	1						1				1	

ДГ "Славейче" с.Старо селище	1		1										1
ДГ "Ивайло" с.Бърдоква	1	1								1			
ДГ "Кокиче" с.Йонково	2	1	1					1			1	1	
ДГ "Славейче" с.Лъвино	2	1	1				1				1	1	
ДГ "Детелина" с.Къпиновци	2	1		1						1			1
ДГ "Радост" с.Подайва	4	2	2							3		1	
ДГ "Мики Маус" с.Белинци	2	1	1								2		
ДГ "Детелина" с.Делчево	1		1					1		1			
ДГ "Братя Грим" с.Тодорово	2	1		1				2			2		
ДГ "Щастливо детство" с.Китанчево	1		1					1					1
ДГ "Осми март" с.Яким Груево	2		1	1			1					1	1
ДГ "Радост" с.Свещари	2	1		1						1		1	
ДГ "Кокиче" с.Вазово	4	2	2				1	1		1	3		
ДГ "Момина сълза" с.Райнино	1	<u>1</u>		1									1
ДГ "Щастливо детство" с.Малък Поровец	1			1								1	
Общо	72	50%	33 %	17%	0%	1%	1%	32%	20%	23%	28%	31%	18%

През последните години се увеличава необходимостта от логопеди и психолози, но специалистите в общината са недостатъчно. Наложително е обследването и работата с логопед на децата от детските градини и подготвителните групи в училище. Приобщаващото образование е неотменна част от образователно-възпитателния процес и е важно да се използват възможностите, които то дава, регламентирани в Закона за предучилищното и училищното образование.

3.2.2. Мрежа от училища

3.2.2.1. Състояние на мрежата

През учебната 2016/2017 г. в община Исперих функционират 9 общински училища – седем основни училища, една профилирана и една професионална гимназия.

Таблица 10: Училища в община Исперих – брой деца (вкл. със СОП) през учебната 2016/2017 г.

№	Населено място	Училища	Финансирание (общинско/ държавно)	Брой ученици									Общо	От тях със СОП
				Дневна форма на обучение	Вечерна форма на обучение	Задочна форма на обучение	Индивидуална форма на обучение	Самостоятелна форма на обучение	Дистанционна форма на обучение	Комбинирана форма на обучение	Обучение чрез работа			
1.	гр. Исперих	ОУ „В. Априлов“	общинско	726	0	0	4	0	0	0	0	730	33	
2.	гр. Исперих	ОУ „Христо Ботев“	общинско	306	0	0	0	2	0	0	0	308	6	
3.	с. Тодорово	ОУ „Васил Левски“	общинско	70	0	0	1	0	0	0	0	71	3	
4.	с. Лудогорци	ОУ „Христо Ботев“	общинско	139	0	0	0	0	0	0	0	139	0	
5.	с. Подайва	ОУ „Отец Паисий“	общинско	198	0	0	0	30	0	0	0	228	14	
6.	с. Вазово	ОУ „Н. Вапцаров“	общинско	117	0	0	0	15	0	0	0	132	0	
7.	с. Китанчево	ОУ „Христо Ботев“	общинско	89	0	0	1	35	0	0	0	125	2	
8.	гр. Исперих	ПГ „В. Левски“	общинско	278	0	0	0	31	0	0	0	309	0	
9.	гр. Исперих	ПГ по СС „Хан Аспарух“	общинско	280	0	81	0	10	0	0	0	371	18	

Демографският фактор дава своето негативно отражение, както върху броя и динамиката на движение на децата и учениците в град Исперих, така и в населените места на общината. Очертава се трайна тенденция за намаляване на абсолютния брой на учащите за периода 2010 – 2016 г.

През учебната 2011/2012 г. в училищата в общината са се обучавали 2590 деца и ученици, а през 2016/2017 г. учебна година броят на децата и учениците в училищата е 2413 – със 177 по-малко.

През 2015/2016 учебна година са утвърдени 24 маломерни паралелки, от които 2 слети (в ОУ „В. Левски“ – с. Тодорово). За учебната 2016/2017 г. Общински съвет – Исперих е утвърдил 30 маломерни паралелки, от които 2 слети (в ОУ „В. Левски“ с. Тодорово), в общинските училища. За училищата в с. Китанчево и в с. Тодорово са осигурени допълнителни средства, извън определените по единен разходен стандарт, за обезпечаване на учебния процес през учебната година.

Законът за предучилищното и училищното образование, влязъл в сила на 01.08.2016 г., регламентира завършването на основно образование една година по-рано – след седми клас, а не както досега – след осми клас. Това означава, че в училищата, в които осмият клас отпада, общият брой на учениците ще намалее още. Свиването на основното образование с една година застрашава най-вече основните училища в малките селища, и без това обезлюдяващи с бързи темпове. Защото означава по-малко деца, съкращаване на учители и по-малка държавна субсидия, която ще продължи да бъде отпускана според броя деца и разходен стандарт за издръжката на всяко от тях.

Таблица 11: Брой паралелки и ученици в общинските училища по учебни години

№	Училище	Учебни години											
		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017	
		Бр. паралелки	Бр. ученици	Бр. паралелки	Бр. ученици	Бр. паралелки	Бр. ученици	Бр. паралелки	Бр. ученици	Бр. паралелки	Бр. ученици	Бр. паралелки	Бр. ученици
1.	ОУ „В. Априлов“ гр.Исперих	32	712	33	734	32	710	32	706	32	716	33	730
2.	ОУ „Хр. Ботев“ гр.Исперих	13	272	18	376	17	353	17	340	16	311	16	308
3.	ОУ „Хр. Ботев“ с.Лудогорци	8	136	8	160	8	161	8	166	8	153	8	139
4.	ОУ „Отец Паисий“ с.Подайва	11	245	11	247	12	249	11	237	11	227	12	228
5.	ОУ „Н. Вапцаров“ с.Вазово	8	136	8	141	8	134	8	126	8	122	8	132
6.	ОУ „В. Левски“ с.Тодорово	8	98	8	101	8	98	7	82	5	66	6	71
7.	ОУ „Хр. Ботев“ с.Китанчево	7	89	7	94	7	95	7	96	7	96	7	125
8.	Профилирана гимназия „В. Левски“ гр.Исперих	19	434	18	411	18	388	17	360	15	302	15	309
9.	ПГ по СС „Хан Аспарух“ гр.Исперих	20	468	19	420	19	389	19	375	19	365	20	371
Общо:		126	2590	130	2684	129	2577	126	2488	121	2358	125	2413

Таблица 12: Брой 7-год. деца за I клас през следващите шест учебни години по настоящ адрес от селата в община Исперих

Учебни години	Родени през 2010	Родени през 2011	Родени през 2012	Родени през 2013	Родени през 2014	Родени през 2015
2017/2018	115 по НА /58 по данни на					
2018/2019		112 по НА/ 54 по данни на кметове				
2019/2020			116 по НА/			

			55 по данни на кметове			
2020/2021				113 по НА/ 60 по данни на кметове		
2021/2022					94 по НА/50 по данни на кметове	
2022/2023						103 по НА/ 59 по данни на кметове

Таблица 13: Брой 7-год. деца за I клас през следващите шест учебни години по настоящ адрес в гр. Исперих

Учебни години	Родени през 2010	Родени през 2011	Родени през 2012	Родени през 2013	Родени през 2014	Родени през 2015
2017/2018	78					
2018/2019		70				
2019/2020			77			
2020/2021				71		
2021/2022					67	
2022/2023						68

Днес основен приоритет в развитието на образованието е равният достъп до качествено образование на всяко дете. В така установилата се система на делегираните бюджети броят на учениците определя различното финансово състояние на училищата, което ограничава възможностите на някои от тях да обновяват учебно-техническата и спортната си база в съответствие със съвременните образователни изисквания. Явен е и фактът, че паралелките, в които са слети два класа, се отразява негативно на качеството и резултатите от учебния процес.

С оглед на трайната тенденция към намаляване броя на учениците и необходимостта от повишаване качеството на образованието и обучението, е необходимо да се предприемат мерки за оптимизация на училищната мрежа. Училището като средище за формирането и развитието на личността трябва да осигури непосредствена възможност на всеки ученик да се обучава и развива на равни начала със своите връстници във всяка точка на страната.

Необходимо е да се извършва ежегоден мониторинг на посещаемостта, качеството и развитието на образованието във всички училища на територията на общината и при

необходимост да се преминава към оптимизиране на структурата на образователната мрежа. В случай, че учениците в училището станат по-малко от 65 на брой и има наличие на поне една слята паралелка, а след извършен мониторинг се окаже, че през следващите три учебни години прогнозите за намаляване броя на учениците се запазват, е необходимо кметът на общината да пристъпи към закриване на съответното училище. Учениците ще бъдат насочени към най-близкото населено място, в което има средишно училище.

Ежегодно се предприемат действия за осигуряване присъствието на децата в училище, както от директорите, така и от страна на общинските експерти: изпращат се писма до родителите, посещават се по домовете. Тези дейности са с постоянен характер и целят да се установят причините и да се набележат мерки за прибиране и задържане в училище на откритите деца. Липсата на актуални и точни адреси в голяма степен затруднява издирването и работата по прибирането на децата в училище.

Откроява се тенденция за увеличаване броят на учениците, заминаващи със семействата си в чужбина.

3.2.2.2. Училищен план-прием

Приемът на ученици в първи клас се осъществява в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование и Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование.

Училищният план-прием във всяко основно училище в общината следва да се определя въз основа на анализ на броя на учениците в населеното място и най-близкото такова, в което няма основно училище и за което съответното приемащо училище се явява средишно.

В града, където основните училища са две, водещ критерий за прием в първи клас е близостта на училището до настоящ адрес на родителите/настойниците и/или най-краткото време за достигане до училището.

Таблица 14: Критерии за прием в първи клас за гр.Исперих

№	Критерии
1.	Близост на училището до настоящ адрес на родителите/настойниците и/или най-краткото време за достигане до училището
2.	Дете с трайни увреждания над 50%
3.	Дете с двама починали родители
4.	Други деца от семейството, обучаващи се в училището
5.	Деца, завършили подготвителна група в избраното училище
6.	Близост до местоработата на един от родителите

3.2.2.3. Държавен план-прием

В условията на бързи политически, икономически и технологични промени професионалното образование и обучение е важно средство за реализация на бъдещите специалисти на работното място, а за отделния човек – средство за адаптиране към света, в който живее. Професионалното образование и обучение е необходимост и начин на живот за голяма част от гражданите на Европа през XXI век.

Днес един от основните приоритети на професионалното образование е обучаемите да придобиват професионални компетенции в реални трудови условия, както и да бъде създадена пряка връзка между ученик и работодател.

Професионалното образование би следвало да се развива като гъвкава и адаптивна система, отразяваща социално-икономическия профил и състоянието на пазара на труда, която се вписва в общата визия за регионално развитие.

Община Исперих принадлежи към селските райони на страната. Селското стопанство е структуроопределящ и приоритетен отрасъл в местната икономика. Наличните значителни поземлени ресурси, съставляващи 77 % от общата територия на общината и благоприятните почвено-климатични условия превръщат земеделието в основен източник на доходи. Предвид това, както и членството ни в Европейския съюз и участието ни в общата му селскостопанска политика, се налага необходимостта от подготовка на квалифицирани кадри и специалисти в направление Селско стопанство.

На територията на община Исперих се намира най-големият карстов извор в тази част на страната. Дълголетните карстови процеси са довели до създаването на характерен и уникален за района комплекс от карстови форми – пещери, понори, скални ниши, цепнатини, дупки и др., представляващи интерес за палеонтолози, спелеолози и археолози, както и за развитието на специфични форми на туристическа дейност. Запазеното културно-историческо наследство от древността – Историко-археологически резерват “Сборяново”; Тракийска царска гробница – под егидата на ЮНЕСКО; Гетска столица Хелис; Тракийски укрепен град; Светилище Камен рид; Ранно-средновековни селища Бювен касаба и Петрова нива; Демир баба теке; Исторически музей; Етнографска къща; Етнографска сбирка – с. Свещари; Вятърна мелница – с. Белинци; Резерват „Воден – Ири Хисар”, съчетано с природните дадености в общината, е предпоставка за развитие на туризма.

Развитието на туризма, екотуризма, културния туризъм, къмпингуването, рекреативния туризъм, риболова и лова, биха допринесли за създаване на работни места за по-добра заетост на населението, като по този начин може да се окаже въздействие в общинското икономическо и социално развитие като цяло. Затова е необходимо да се осигури и

обучение на учениците в областта на туризма, чуждите езици и историческите данни (професионални гидове).

От учебната 2015/2016 г., следвайки принципите на образованието като национален приоритет, според един от които важен акцент е осигуряването на равен достъп до качествено образование и приобщаването на всяко дете и всеки ученик в системата, професионалната гимназия по селско стопанство „Хан Аспарух“ осигурява достъп до професионално образование и обучение на младежи със специални образователни потребности по специалност Хранително-вкусова промишленост.

През настоящата учебна 2016/2017 година в Професионална гимназия по селско стопанство „Хан Аспарух“ се обучават ученици по професиите: Икономист, Организатор на туристическа агентска дейност, Монтър на селскостопанска техника, Растениевъд, Техник на селскостопанска техника, Работник в хранително-вкусовата промишленост. План-приемът, който предлагат за учебната 2017/2018 г., е следният:

Таблица 15: Държавен план-прием за учебната 2017/2018 г. след завършен 7-ми клас

№	Прием след завършен седми клас			
	Специалност	Професия	Бр. паралелки	Бр. ученици
1.	Икономическа информатика	Икономист-информатик	1	26
2.	Механизация на селското стопанство	Техник на селскостопанска техника	1	26
3.	Организация на обслужването в хотелиерството	Администратор в хотелиерств	1	26
4.	Земеделец	Фермер	1	26
5.	Хранително-вкусова промишленост - СОП, ПУ	Работник в хранително-вкусовата промишленост	1	12

Таблица 16: Държавен план-прием за учебната 2017/2018 г. след завършен 8-ми клас

№	Прием след завършен осми клас			
	Специалност	Професия	Бр. паралелки	Бр. ученици
1.	Земеделско стопанство	Икономист	1	26
2.	Механизация на селското стопанство	Техник на селскостопанска техника	1	26
3.	Производител на селскостопанска продукция	Фермер	1	26
4.	Селски туризъм	Организатор на туристическа агентска дейност	1	26
5.	Хранително-вкусова промишленост - СОП, ПУ	Работник в хранително-вкусовата промишленост	1	12

6.	Растителна защита	Растениевъд - ЗФО	1	35
----	-------------------	-------------------	---	----

В Профилирана гимназия „Васил Левски“ учениците се обучават в профил Природоматематически – Биология и здравно образование, Информатика; профил Хуманитарен – История и цивилизация; профил Технологичен – Предприемачество и бизнес. План-приемът, който ще заложат за учебната 2017/2018 г., е следният:

Таблица 17: Държавен план-прием за учебната 2017/2018 г. след завършен 7-ми клас

№	Прием след завършен седми клас			
	Специалност	Профил	Бр. паралелки	Бр. ученици
1.	Профилирано обучение с разширено изучаване на чужд език /английски език/		1	26
2.	Профилирано обучение без разширено изучаване на чужд език	Природни науки	1	26
3.	Профилирано обучение без разширено изучаване на чужд език	Хуманитарни науки	1	26
4.		Икономическо развитие	1	26

Таблица 18: Държавен план-прием за учебната 2017/2018 г. след завършен 8-ми клас

№	Прием след завършен осми клас			
	Специалност	Профил	Бр. паралелки	Бр. ученици
1.	Информационни технологии	Технологичен	1	26
2.	Биология и здравно образование	Природоматематически	1	26
3.	Предприемачество и бизнес	Технологичен	1	26

Забележка: План-приемът и на двете гимназии е съобразен с особеността, че през учебната 2016/2017 г. два випуска ще завършат основно образование.

Отчитайки спецификата на региона и страната, за да бъдат възпитаниците конкурентно способни в променящите се условия на съвременния свят, професионалната и профилирана гимназия в град Исперих адекватно реагират и въвеждат нови специалности в годините на своето развитие, подготвяйки учениците по професии, необходими за икономиката в региона, както и за успешната им реализация във висши учебни заведения.

3.2.2.4. Структура на персонала в училищата на територията на община Исперих

Общият брой на персонала, зает в училищата към 09.02.2017 г., е 323,5 – в т.ч. 241 педагогически персонал и 83,5 непедагогически персонал.

Педагогическият персонал в общинските училища е с висока професионална квалификация и притежава необходимия опит. С образователно-квалификационна степен „магистър“ и „бакалавър“ са 89% от учителите, като двама от общо 241 учители са неспособни. С професионално-квалификационна степен от I-ва до V-та са 48% от

преподавателите. 31 % от педагогическия персонал е на възраст над 50 години. Педагозите във възрастова група под 35 години са 19% от общия брой педагози, работещи в училищата в общината. Налага се изводът, че през следващите години е възможна кадрова криза, но при условие, че не намалява броят на учениците и паралелките.

Таблица 19: Училища в община Исперих – брой персонал (педагогически – и непедагогически) през учебната 2016/2017 г.

№	Населено място	Училища	Брой персонал				
			Педагогически специалисти			Непедагогически специалисти	Общо
			учители	В т.ч. Неправосно собни уч-ли	В т.ч. други (по чл.211, ал.2 от ЗПУО)		
1.	гр. Исперих	ОУ „Васил Априлов“	73	0	3	20	93
2.	гр. Исперих	ОУ „Христо Ботев“	30	0	0	15	45
3.	с. Тодорово	ОУ „Васил Левски“	11	2	0	4,5	15,5
4.	с. Лудогорци	ОУ „Христо Ботев“	19	0	0	5	24
5.	с. Подайва	ОУ „Отец Паисий“	25	0	0	9	34
6.	с. Вазово	ОУ „Н. Й. Вапцаров“	13	0	0	7	20
7.	с. Китанчево	ОУ „Христо Ботев“	13	0	0	4	17
8.	гр. Исперих	ПГ „В. Левски“	26	0	1	7	33
9.	гр. Исперих	ПГ по СС „Хан Аспарух“	31	0	0	12	43
Общо:			241	2	4	83,5	324,5

Източник: Списък Образец 2 за учебната 2016-2017 г. към 09.02.2017 г.

Таблица 20: Квалификация и възрастов състав на педагогическия персонал в училищата за учебната 2016/2017 г.

Училище	По щат									Възрастова структура			
	Общо	Педагогически персонал					ПКС						
		магистър	бакалавър	професионален бакалавър	ПКС					до 35 год.	от 35 год. до 50 год.	от 51 год. до 60 год.	над 60 год.
					I	II	III	IV	V				
ОУ „В. Априлов“	73	54	14	5	1	6	4	9	17	10	31	24	8
гр. Исперих	%	74	19	7						14	42	33	11
ОУ „Хр. Ботев“	30	17	11	2	0	2	1	0	14	1	17	9	3
гр. Исперих	%	57	37	6						3	57	30	10
ОУ „Отец Паисий“	25	22	2	1	0	2	4	2	1	12	8	4	1

с. Подайва	%	88	8	4						48	32	16	4
ОУ "Хр.Ботев"	19	10	5	4	0	1	0	0	8	5	12	1	1
с. Лудогорци	%	53	26	21						27	63	5	5
ОУ Н.Вапцаров"	13	3	4	6	0	0	0	0	3	2	7	0	4
с. Вазово	%	23	31	46						15	54	0	31
ОУ "Хр. Ботев"	13	7	4	2	0	1	0	0	2	5	4	4	0
с. Китанчево	%												
ОУ "В. Левски"	11	3	5	1	0	1	0	3	3	3	6	1	1
с.Тодорово	%	27	45	9						27	55	9	9
ПГ "В. Левски"	26	14	12	0	0	2	1	3	9	2	18	5	1
гр. Исперих	%	53	47	0						8	69	19	4
ПГСС	31	22	6	3						7	17	5	2
"Хан Аспарух" гр. Исперих	%	71	19	10	0	1	2	7	6	23	55	16	6
Общо:	241	152	63	24	1	16	12	24	63	47	120	53	21
	%	63	26	10	0,4	6,6	5	10	26	19	50	22	9

3.2.2.5. Обединени училища

Новият образователен закон, влязъл в сила на 01.08.2016 г., позволява настоящите основни училища да бъдат преобразувани в обединени, т.е. да могат да обучават ученици до 10-ти клас: „Заварените към влизането в сила на закона основни училища по чл. 26, ал. 1, т. 3 от отменения Закон за народната просвета могат да се преобразуват в обединени училища по чл. 38, ал. 1, т. 4 от този закон след анализ и становище на РУО и решение на съответния общински съвет“. Законът предвижда възможността учениците, завършили обединени училища, да продължат обучението си в професионални гимназии, в които да получат втора и трета степен професионална квалификация – за това ще има „допълнителен държавен план-прием”, съгл. чл. 142, ал. 4.

Идеята е замислена като шанс да се повиши обхватът на младежите и девойките от селските райони в средното образование. Да се предостави шанс на всички деца от селата, включително на най-бедните и на тези, които отпадат по етнокултурни причини, да завършат минимум 10 клас, т.е. първия етап на средното образование.

Огромният риск, който крие тази възможност обаче е обединените училища да се превърнат в пристан за по-немотивирани и неамбициозни ученици. Най-важно е тези училища да предоставят широк спектър от възможности за учениците: професионална квалификация, стажуване, мотивация за продължаване във втори гимназиален етап и др., да се превърнат в модерни центрове на качествено образование в селските райони.

Демографската картина в община Исперих показва, както е видно, траен процент на намаляване броя на децата и учениците. Това означава, че ако всички основни училища на

територията на общината решат да се трансформират в обединени, защото законът не ги ограничава във вземането на това решение, недостигът на ученици ще стане още по-голям.

Фактът, че обединените училища ще могат да предлагат професионална подготовка не е достатъчен, за да ги превърне по условие в институции, гарантиращи модерно, качествено и нужно на младите хора образование. А с качеството на образованието компромиси не бива да се допускат! Известно е, че училищата, които са с по-малък брой деца, разполагат с по-малки финансови възможности. Преобразуването на едно основно училище в обединено предполага както наличие на безупречна материална база, така и наемането на повече учители или обучаване на неквалифицираните за по-горни класове. За да привлече качествени педагогически специалисти за дисциплините в първа гимназиална степен, училището, на първо място, трябва да разполага с финансов ресурс.

Тъй като в община Исперих има профилирана и професионална гимназия, ако две или повече основни училища поискат да станат обединени (до 10 клас), съществуването на гимназиите, които разполагат с подготвени и квалифицирани специалисти, с наложени традиции в обучението на учениците по специални и профилирани предмети, ще остане под въпрос. Със сигурност потокът от ученици към тях ще се намали и ще постави под риск функционирането им и качеството на образованието в тях, доколкото ще се редуцира бюджетът им. Важно е училището да осигурява достъп на децата именно до качествено образование, а не просто до образователна институция, покриваща и първа гимназиална степен (10 клас). **Защото за обединено училище се изисква по-голяма материална база, повече преподаватели със съответната специализация, общински инвестиции, демографска обосновка за нуждата от такова училище.**

Най-отдалеченото населено място в общината, в което има основно училище, се намира на не повече от 13 км разстояние от града, което е явен показател, че достъпът до средно образование не е възпрепятстван. Децата от тези селища по никакъв начин не са географски и социално изолирани.

Наложително е още да се отчете ефектът на една подобна трансформация върху децата от малцинствените групи в малките населени места. Сегрегираните основни училища, разположени в мултиетнически селища, ще задържат децата в селата и ще затруднят възможността за социалната им интеграция в мултикултурна училищна среда извън населеното място. Така рискът учениците от обединените училища да не продължат образованието си след 10 клас е огромен. Не бива да се забравя също така, че образователната система е длъжна да елиминира сегрегираното образование в обозрим период от време с планирани стратегически и оперативни действия.

И тъй като, според Закона, преобразуването на основните училища, на първо място, може да се случи след решение на местната администрация, съществуващата във връзка с

това възможност политически и други извънобразователни интереси в населеното място да вземат превес над образователните интереси и потребности на самите деца, е налице. С оглед на гореизложените факти, на този етап няма необходимост от създаването на обединено училище, в което и да е населено място на територията на общината.

Важно е още да отбележим, че преди пристъпване към подобна трансформация е редно да се направи подробен анализ на постиженията на учениците в годините на основното образование в съответното училище (отчетено на база резултатите от външни оценявания, от международни изследвания и пр.), на потенциала на бъдещото обединено училище да осигури качество на образователния процес и реална подготовка на учениците да продължат образованието си в добри училища извън населеното място, да се отчетат наличните образователни алтернативи, наличните човешки педагогически и други ресурси, да се вземе предвид демографският фактор.

3.3. Състояние на материалната база на детските градини и училищата в община Исперих

Всички училища и детски градини от община Исперих се помещават в сгради, публична общинска собственост, които отговарят на изискванията за тази дейност. Сградите на учебните заведения са в относително добро състояние.

Отоплението в градските учебни заведения се осъществява чрез локални отоплителни инсталации на природен газ, в училищата в с. Подайва, с. Лудогорци и с. Китанчево – чрез ОВИ на течено гориво, а всички останали учебни заведения се отопляват на твърдо гориво. Мерки за енергийна ефективност са приложени в 3 училища и в 4 детски градини, частично е подменена дограмата и в останалите училища. В селските детски градини основен проблем продължава да бъде старата амортизирана дограма, която не отговаря на нормите за енергийна ефективност, както и на изискванията за безопасни условия за възпитание, обучение и труд. В същото време през отоплителния сезон недоброто уплътнение е предпоставка за преразход на отоплителна енергия. Необходима е топлоизолация и подмяна на дограмите.

Всички детски градини разполагат със самостоятелни кухненски блокове, като в селските градини материално-техническата база на кухненските блокове е енергийно неефективна. В основните училища има действаща база за столово хранене, но само в две от тях функционира топла кухня.

Обзавеждането в повечето детски градини е морално и физически остаряло. Остаряла и похабена е дидактичната база. Недостатъчни са или напълно липсват нови съвременни учебно-технически средства по групите в селата. Детските градини, най-вече тези в селата, все още не разполагат с достатъчно компютърни конфигурации, мултимедии, екрани,

копирна техника. В тях не е осигурен постоянен достъп до интернет. За подобряване на качеството на предучилищното образование е необходимо въвеждането на съвременни ИКТ при работа с децата чрез осигуряване на повече компютърни конфигурации със съответния софтуер, мултимедии, екрани, копирна техника и други средства.

Материално-техническата база на училищата е в сравнително добро състояние в резултат от грижите на техните директори. За ремонтни дейности в общинските училища се влагат различни суми, основно от делегираните им бюджети. Всички училища на територията на община Исперих са с оборудвани компютърни кабинети и интернет достъп.

От сериозни ремонти се нуждаят дворовете на всички детски градини и прилежащите им съоръжения. Обособените кътове за игра в детските градини по селата не отговарят на новите нормативни изисквания на Наредба № 1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра и се нуждаят от подмяна. Дворовете на детските градини не се охраняват, нямат видео наблюдение и осветление, които да ограничат евентуалното посегателство на дворното обзавеждане от външни лица.

В дворовете на исперихските училища са обособени игрища, предимно по баскетбол, футбол и волейбол. В шест от училищата в община Исперих има функциониращи физкултурни салони, като в ОУ "В. Априлов" – гр. Исперих, и в ОУ "Отец Паисий" – с. Подайва, са оборудвани и фитнес зали. Физкултурните салони в с. Китанчево и в с. Тодорово се нуждаят от сериозни ремонти, поради което са спрени от експлоатация. Спортните площадки и съоръжения в училищните дворове са остарели, но се поддържат с големи усилия от директорите на институциите в относително добро състояние.

Ремонтни и строително-монтажни дейности са реализирани в детските градини и училищата по следните проекти:

- „Реконструкция, ремонт и обновяване на енергийната ефективност на ОУ „Васил Априлов“ гр. Исперих;
- „Енергоефективна рехабилитация на ОУ „Христо Ботев“ гр. Исперих, с финансиране от Международен фонд „Козлодуй“;
- „Оптимизация на училищната мрежа в община Исперих“ с финансиране от МОН;
- „Ремонт, включващ внедряване на мерки за енергийна ефективност и оборудване на пет детски заведения в община Исперих“ с финансиране от Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“.

По проект „Превенция и реинтеграция на деца в риск“, финансиран от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г., в осем детски градини са подобрени условията за обучение и възпитание на децата чрез доставка на оборудване и обзавеждане. През 2016 г. е одобрен проект по Оперативна програма

„Региони в растеж 2014-2020“ – „Основен ремонт, оборудване и обзавеждане на
Професионална гимназия по селско стопанство „Хан Аспарух“ – гр. Исперих“.

Таблица 21: Материално-техническо обезпечаване в ДГ

№	ДГ	Брой използвани помещения		Специф. помещения (напр. кухненски блок, медицински кабинет, методичен кабинет)	Физкултурен салон	Свободен капацитет	
		Занимални	Спални			Занимални	Спални
1.	”Щастливо детство” гр. Исперих	4	4	4 кабинета	-	-	-
2.	”Мечо Пух” гр. Исперих	4	4	Кухненски блок – 1бр; Методичен кабинет – 1бр; Медицински кабинет – 1бр;	-	-	-
3.	”Първи Юни” гр. Исперих	9	9	4	-	1	1
4.	”Слънце” гр. Исперих	4	4	Кухненски блок – 1бр; Медицински кабинет – 1бр; Методичен кабинет – 1бр.	-	-	-
5.	”Незабравка” с. Голям Поровец	1	-	3	-	1	-
6.	”Дора Габе” с. Лудогорци	1	1	Кухненски блок – 1бр; Медицински кабинет – 1бр; Методичен кабинет – 1бр.	-	1	1
7.	”Ивайло” с. Бърдоква	1	1	Кухненски блок	-	1	
8.	”Славейче” с. Старо селище	1	1	Медицински кабинет – 1бр; Методичен кабинет – 1бр.	-	-	-
9.	”Кокиче” с. Йонково	1	1	Медицински кабинет – 1бр;	-	1	
10.	”Радост” с. Свещари	1	1	4	-	-	-
11.	”Кокиче” с. Вазово	2	2	4	-	2	2

12.	”Момина сълза” с. Райнино	1	1	Методичен кабинет – 1бр; Кухненски блок – 1бр;	-	-	-
13.	”Щастливо детство” с. Малък Поровец	1	1	3	-	1	1
14.	”Славейче” с. Лъвино	1	1	Кухненски блок – 1бр; Медицински кабинет – 1бр;	-	-	-
15.	”Детелина” с. Къпиновци	1	1	Кухненски блок – 1бр; Медицински кабинет – 1бр;	-	-	-
16.	”Радост” с. Подайва	2	2	Методичен кабинет – 1бр; Кухненски блок – 1бр;			
17.	”Мики Маус” с. Беленци	1	1	2	-	-	-
18.	”Детелина” с. Делчево	1		Кухненски блок – 1бр; Медицински кабинет – 1бр; Методичен кабинет – 1бр.	-	1	1
19.	”Братя Грим” с. Тодорово	1	1	Методичен кабинет – 1бр.	-	1	1
20.	”Щастливо детство” с. Китанчево	1	1	Методичен кабинет – 1бр.	-	3	-
21.	”Осми март” с. Яким Груево	1	1	Кухненски блок – 1бр; Медицински кабинет – 1бр; Методичен кабинет – 1бр.	-	-	-

Таблица 22: Материално-техническо обезпечаване в училищата

№	Училище	Използвани класни стаи	Брой кабинети		Други специфични (наименование и брой) Например: Актова зала, Библиотека, Стоматологичен кабинет	Физкултурен салон	Свободен капацитет (брой и вид помещения)
			Специализирани кабинети	Компютърни кабинети			
1.	ОУ ”Васил Априлов” гр. Исперих	38	8	3	Ресурсен кабинет-4бр. Актова зала	3 салона	

					Библиотека Медицински кабинет Стоматологичен кабинет Стая за жената Стая за занимания по интереси	1 фитнес зала	
2.	ОУ "Христо Ботев" гр. Исперих	16	3	2	Актова зала Библиотека Игротека, Ресурсен кабинет, Лекарски кабинет	1	1
3.	ОУ "Отец Паисий" с. Подайва	18	4	2	Актова зала Библиотека Медицински кабинет Стоматологичен кабинет Игротека	1 салон 1 фитнес зала	3
4.	ОУ "Христо Ботев" с. Лудогорци	8	2	2	Игротека Библиотека Медицински кабинет Стая за хранене	да	1
5.	ОУ "Христо Ботев" с. Китанчево	7	1	1	Медицински кабинет-1бр	Разруш ен	4
6.	ОУ "Васил Левски" с. Тодорово	6		1	Игротека- 2бр. Стая за физкултура- 2бр. Библиотека-1бр Стая за самоподготовка- 1бр	Разруш ен	не
7.	ОУ "Н.Й.Вапцаров" с. Вазово	8	-	1	Медицински кабинет-1бр Стая за хранене-1бр. Стая за спорт-1бр. Стая за занимания по интереси- 1бр.	-	-
8.	ПГ "Васил Левски" гр. Исперих	18		3	2	1	18
9.	ПГСС "Хан Аспарух" гр. Исперих	21	10	2		1	

3.4. Финансиране на общинските училища и детски градини

Делегираните бюджети са въведени в училищата през 2008 г. и като средство за финансова децентрализация се превърнаха в самостоятелни икономически звена и реални юридически лица, които вземат управленски решения при набирането и изразходването на средствата.

През 2016 г. в четирите градски градини също е въведена системата на делегираните бюджети. Градините, които са в общинските селища все още са финансово централизирани. Всяка година чрез държавни стандарти за издръжка на едно/един дете/ученик по формула се определя бюджета на всяко детско/учебно заведение. Механизмът за разпределяне на средствата предварително се анализира и съгласува от всички заинтересовани страни, като се търси неговото усъвършенстване с цел постигане по-високо качество на учебно-възпитателния процес и на условията на работа. Извън делегирания си бюджет училища и детски градини получават и целеви средства от държавния бюджет за: учебници и учебни

помагала, транспорт на ученици и учители, за подпомагане на физическото възпитание и спорта, както и по Национални програми на МОН.

Неоптимизираната образователна структура води до ниска ефективност на разходите за образование и налага дофинансиране на разходи държавна отговорност със собствени приходи.

Таблица 23: *Справка за разходи за дейност "Детски градини"*

№		2014 г.	2015 г.	2016 г.	план 2017 г.
1.	Разходи, финансирани със собствени приходи	384 001,01 лв.	429 102,00 лв.	496 616,00 лв.	422 460,00 лв.
	в т.ч. за ДГ по селата			256 443,00 лв.	153 360,00 лв.
2.	Дофинансиране на разходи държавна отговорност със собствени приходи	53 537,00 лв.	80 000,00 лв.	150 945,00 лв.	131 358,00 лв.
	в т.ч. за ДГ по селата			149 000,00 лв.	123 720, 00 лв.
3.	Общо:	437 538,00 лв.	509 102,00 лв.	620 561,00 лв.	553 818,00 лв.
	в т.ч. за ДГ по селата			405 443,00 лв.	227 080,00 лв.

Таблица 24: *Справка за разходи за дейност "Общообразователни училища"*

№		2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
1.	Разходи, финансирани със средства от стандарта	4 058 664,00 лв.	4 167 504,00 лв.	4 313 722,00 лв.	5 379 335,00 лв.
2.	Дофинансиране на разходи държавна отговорност със собствени приходи	65 497,00 лв.	9 062,00 лв.	105 474,00 лв.	36 196,00 лв.
	Общо:	4 124 161,00 лв.	4 176 566,00 лв.	4 419 196,00 лв.	5 415 531,00 лв.

3.5. Здравно обслужване в детските градини и училищата

Във всички детски градини и училища има разкрити и оборудвани здравни кабинети. През настоящата учебна година в тях се обслужват 778 деца и 2413 ученици. В дейността са заети общо 14 медицински специалисти: 6 медицински фелдшери и 8 медицински сестри. В яслениите групи на ДГ „Първи юни” са заети 6 медицински сестри.

Изготвен и утвърден е график за работа на медицинските специалисти от дейност „Детско и училищно здравеопазване“. Той дава възможност за оптимално обезпечаване на

медицинското обслужване на учениците в училище с наличния кадрови състав, както и за обхващане на децата от групите на детските градини в селата.

Медицинските специалисти от здравните кабинети на детските градини и училищата осъществяват: профилактика и промоция на здравето; оказване на спешна помощ при инциденти; организиране и провеждане на програми за здравно образование; участие в регионални и национални здравни програми и проекти; наблюдение на физическото развитие и определяне физическата способност на децата и учениците; участие в подготовката, подбора и провеждането на профилактични и противоепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване разпространението на заразните и паразитните заболявания. Те регистрират здравното състояние на децата и учениците в здравно-профилактични карти и изготвят анализ въз основа на данните, получени от личния лекар. За тази цел работещите в здравните кабинети поддържат постоянна връзка с личните лекари и имат актуална информация за здравословното състояние на подрастващите и проведените имунизации.

Една от основните задачи на медицинския персонал е провеждането на здравно образование с оглед предоставяне на знания и формиране на убеждения, умения и нагласи за активно отношение към здравето и избор на здравословен начин на живот на децата и учениците. Медицинските специалисти имат и ангажимента да проследяват и контролират факторите на средата, в която се отглеждат и възпитават децата и се обучават учениците, учебния режим, храненето, спортната дейност.

3.6. Хранене

Детските градини в общината разполагат със самостоятелни кухненски блокове, където се приготвя храната. Менюто е единно и се изготвя от технолог по храните. Доставка на хранителни продукти за детските градини е организирана чрез провеждане на обществена поръчка от Община Исперих.

Материално-техническата база в кухненските блокове на градските градини е частично обновена, докато тази в селските градини е амортизирана и енергийно неефективна. В две от основните училища има оборудвани кухни, където се приготвя и предлага топла храна за учениците. Останалите пет училища ползват външна кетърингова услуга.

От 2016/2017 учебна година. в ПГ по СС "Хан Аспарух" – гр. Исперих, по програма „Топъл обяд“ на БЧК се осигурява храна за 18 ученици в неравностойно положение.

В случай, че някоя от детските градини в общината реши да осъществява прием на двегодишни деца, ще бъде наложително действащата досега организация на хранене да се адаптира към новите възможности за прием и престой на децата, заложи в ЗПУО и Наредба № 5/03.06.2016 год. за предучилищното образование. Тези възможности изискват

разработване и прилагане на различни менюта, съобразени с възрастовите особености на децата и изискванията за здравословно хранене, както и различно остойносттаване на отделните хранения в зависимост от престоя на децата в детската градина.

Детските градини и училищата се включват и в схемите финансирани от ДФ „Земеделие“ за „Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

4. SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Започната оптимизация на общинската образователна система за мрежата от детски градини и училища; • Осигурена целодневна организация на учебния ден; • Прилагат се мерки за осигуряване на достъпа до образование – безплатен транспорт; безплатни учебници и учебни помагала за всички ученици от I до VII клас; безплатни закуски I-IV клас; • Училищата осъществяват прием на ученици и от други общини и региони; • Реализирани проекти по ОП на ЕС за прилагане на мерки за енергийна ефективност в част от детските градини и училища; • Въведени делегирани бюджети в училищата и в част от детските градини; • Сериозна мотивация на заинтересованите страни за реализация на Програмата за развитие и управление на образованието в общината; • Осигуреност на системата с педагогически кадри с висше образование; • Преобладаващ брой на учителите с образователно- квалификационна степен „магистър“; нарастващ брой на учителите, придобили ПКС; • Утвърдени са добри традиции в 	<ul style="list-style-type: none"> • Неблагоприятна демографска ситуация и миграционни процеси поради икономически проблеми; • Не е завършен процесът на оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските процеси; • Недостатъчно активно сътрудничество и взаимодействие между институциите в образованието и културата; • Големи диспропорции в качеството на образованието между различните детски градини и училища, водещи до неосигуряване на равен достъп до качествено образование, особено между институциите в града и тези в селата; • Наличие на маломерни и слети групи/паралелки, предимно в селата, и нерегистриране на отсъствия в тях; • Недостатъчно изградени системи за сигурност и безопасност на децата и учениците; • Трудно се обхващат деца от семейства с нисък социален статус в детски градини с цел интегриране и подготовка за училище; • Образованието не е ценност в много семейства поради социални, образователни и етнокултурни причини. Не се осъзнава връзката между равнището на образованост и

<p>професионалното обучение;</p> <ul style="list-style-type: none"> Създадени са възможности за развитие интересите на децата и учениците в извънкласни и извънучилищни дейности. 	<p>успешната социална и професионална реализация.</p>
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<p>ЗАПЛАХИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> Постигнат обществен консенсус за необходимостта от промяна в общинската образователна система; Наличие на структурни фондове на ЕС за новия програмен период с възможности за подобряване на материалната база в образователната инфраструктура; Наличие на голям брой инициативи, насочени към повишаване грамотността на подрастващите; Наличие в национален мащаб на политики, насочени към овладяването на базисни знания и умения, които да гарантират продължаване на образованието и бъдеща професионална реализация; Индивидуален подход към детето/ученика и превръщането му от обект в субект на образователно-възпитателния процес; Повишаване квалификацията на педагогическите кадри за работа с деца и ученици в риск от отпадане; Привличане на млади учители в педагогическите колективи; Повишаване привлекателността и качеството на учебния процес чрез използване на съвременни методи на преподаване; внедряване на добри практики; Внедряване на съвременни технологии във всички учебни заведения. 	<ul style="list-style-type: none"> Негативни демографски процеси; Концентрация на населението в общинския център; Засилване на социално-икономическото разделение между града и малките населени места; Липса на национален регистър на ученици до 16-годишна възраст, необхванати и/или отпаднали от образователната система; Нараства броят на семействата с нисък социален статус, за които образованието не е ценност; Нараства делът на учениците, за които образованието не е приоритет, в т.ч. и учениците, нередовно посещаващи училище; Наличие на деца, главно от малцинствени групи, които поради социално-икономически и етнокултурни причини не посещават детска градина, не преминават задължителна предучилищна подготовка и като резултат – постъпват в училище без познания по български език; Намалява интересът към учителската професия; Недостатъчен брой мотивирани специалисти; Липса на достатъчно добре подготвени кадри в приоритетни области; Липса на профилактика, диагностика и корекция на психологически и физически

	проблеми в ранна детска възраст; • Слаба ангажираност на семейството и обществото във възпитателния процес.
--	--

5. ОБОБЩАВАЩИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА

Усилията да се насочат към реализирането на следните приоритети:

1. Инвестиране в качествено, конкурентноспособно и ефективно образование, чрез оптимизация на общинската образователна система.
2. Намаляване процента на преждевременно напусналите и отпаднали деца от образователната система.
3. Обновяване и модернизация на наличния сграден фонд на детските градини и училищата, в които не са приложени мерки за енергийна ефективност, чрез реализация на нови проекти.
4. Осигуряване на съвременно оборудване и обзавеждане и създаване на привлекателна образователна среда.
5. Осигуряване на места за отдих и спорт, за занимания по интереси и други.
6. Поетапно преминаване към делегирани бюджети във всички детски градини.

6. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

6.1. Визия

Устойчива и ефективна образователна система, отворена за промени и иновации, с модерна, обновена и добре поддържана материална база, осигуряваща на всяко дете качествено, достъпно и отговарящо на реалните нужди на пазара на труда образование.

6.2. Стратегическа цел

Гарантиран равен достъп до образование, осигуряване на максимален обхват на децата и учениците от общината и предотвратяване на риска от преждевременно напускане на училище.

6.3. Оперативни цели и дейности за реализиране на Програмата за развитие и управление на предучилищното и училищното образование в община Исперих за периода 2017-2021 год.

ЦЕЛ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	СРОК	ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ
I. Оптимизиране на образователната система според съществуващите потребности, с цел осигуряване на качествено образование			
Оптимизиране на образователната система при установена необходимост – разформиране на групи/паралелки; разкриване на групи/паралелки към приемащите детски градини/училища; утвърждаване на маломерни групи/паралелки; недопускане съществуването на слети групи/паралелки	Община Исперих	2017-2021	Не е необходимо
Осигуряване на достъп до образование на децата/учениците от закритите детски градини до най-близкото населено място, в което има детска градина/училище	Община Исперих Директори	2017-2021	Не е необходимо
Извършване на мониторинг на посещаемостта и качеството на образование във всички детски градини и училища	Община Исперих	2017-2021	Не е необходимо
Осъществяване на мониторинг на дейностите и развитието на профилираната и професионална гимназия	Община Исперих	2017-2021	Не е необходимо
Развитие на образователната инфраструктура в съответствие с потребностите на района и обвързване на професионалното образование с нуждите на пазара на труда	Община Исперих Училища Детски градини	2017-2021	Не е необходимо
II. Модернизиране на материално-техническата база и осигуряване на позитивна подкрепяща среда за обучение и възпитание на децата и учениците от общината			
Модернизиране и последващо поддържане на сградния фонд и материално-техническата база на детски градини и училища –	Детски градини Училища	2017-2021	Оперативни програми на ЕС

реконструкция на сградите; поетапно осъвременяване на оборудването и обзавеждането в детските градини; въвеждане на съвременни технологии и обновяване на дидактичната база	Община Исперих		Общински бюджет Делегирани бюджети на детските градини и училищата
Поетапно изграждане на видеонаблюдение и осигуряване на охрана за опазване съоръженията за игра в дворовете на детските градини и училищата	Детски градини Училища Община Исперих	2017-2021	Общински бюджет Делегирани бюджети на детските градини и училищата
Поетапно обезопасяване и привеждане на детските площадки в дворовете на детските градини в съответствие с изискванията на Наредба № 1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра	Детски градини Община Исперих	2017-2021	Общински бюджет Делегирани бюджети на детските градини и училищата
Привеждане на спортните площадки в дворовете на училищата във вид, подходящ за безопасното и рационалното им използване	Директори на детски градини и училища Община Исперих	2017-2021	Оперативни програми на ЕС Общински бюджет Делегирани бюджети на училищата
Изграждане на достъпна среда в детските градини и училища за децата със СОП	Директори на детски градини и училища Община Исперих	2017-2021	Общински бюджет Делегирани бюджети на детските градини и училищата
Активно участие на директорите на образователните институции при разработване на проекти за осъвременяване на материално-	Директори на детски градини и училища	2017-2021	Делегирани бюджети

техническата база на детските градини и училищата, които ръководят			
III. Осигуряване на максимален обхват на децата и учениците от община Исперих и предотвратяване на риска от преждевременно напускане на училище			
Реализиране на дейности по обхващане и интегриране на деца и ученици, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование	Община Исперих Детски градини Училища	2017-2021	Не е необходимо
Организиране на дейности за превенция на отпадането от образователната система	Община Исперих Детски градини Училища	2017-2021	Оперативни програми на ЕС Делегирани бюджети на детските градини и училищата
Изготвяне и изпълнение на годишни планове за дейности по обхващане и интегриране на деца от малцинствените групи в образователните институции	Община Исперих Детски градини Училища	2017-2021	Оперативни програми на ЕС
Подобряване квалификацията на учителите за работа в мултикултурна образователна среда	Детски градини Училища	2017-2021	Делегирани бюджети на детските градини и училищата
IV. Осигуряване на условия за пълноценно личностно развитие и успешна професионална реализация на децата от община Исперих			
Осъществяване на всички дейности, заложи в Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците (2017 – 2018 г.	Съгласно Стратегията	2017-2021	Съгласно Стратегията

7. МЕХАНИЗМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Програмата за развитие и управление на предучилищното и училищното образование в община Исперих за периода 2017-2021 г. предвижда постигане на поставените стратегически цели чрез изпълнението на разработените цели и дейности.

За наблюдение на изпълнението на Програмата е отговорна Община Исперих.

Реализацията на Програмата се осъществява чрез отчитане на дейностите за изпълнение на целите за всяка учебна година от периода: 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 г. Отчетът на изпълнението след края на всяка учебна година се изготвя до 30 ноември на съответната година и се внася в Общински съвет. В края на периода се изготвя обобщен Отчет за изпълнение на Програмата.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Програмата за развитие и управление на образователната система в община Исперих е разработена съгласно националните и европейски приоритети за осигуряване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, отразявайки обективното състояние и специфичния облик на района. В основата на стратегическия документ е разбирането, че детето/ученикът е главната ценност в образователната система.

Реализирането на програмата е продължителен, отговорен, последователен и отворен във времето процес. Програмата може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия и фактори.